

leírás alkotja. Ennek méretei és teljessége lenyűgöző és szinte ijesztő. Talán itt kereshetjük e nagyszerű tudós viszonylagos népszerűtlenségének fő okát is. Kevesen vannak a tudomány berkeiben, akik céltudatosságban, következetességben, munkabírárságban és tárgyismerethen vele vetekedhetnének. Az összes föllelt kiskunsgági műtárgy rajza, fényképe, lelőhelye, feltárási körülményei, egymással való kapcsolataik, jeleik felsorolása, jelentéseik megfejtése, rendszerezése és összevetése ugyane szimbólumok megfelelőivel másféle tárgyon, más népeknél, más összefüggésekben és más megjelenési formákban megtalálható e kötetben. És Lükő Gábor nemcsak a Kiskunsgág művészetét dolgozta így fel. Ha kiadatlan műveit is sajtó alá rendezhetné, szinte elképzelhetetlenül nagy szellemi érték válna közkinccsé. De nem világos, hogy a humán tudományok valójában mire is használhatók a társadalomban, márpedig az ilyen alapos munka erre a kérdésre sürgeti a választ.

Havas Éva

NAGY JENŐ

Néprajzi és nyelvjárási tanulmányok

A Kolozsváron élő szerző, Nagy Jenő az 1930-as évek óta foglalkozik Erdély népeinek nyelvészetével, néprajzával. A könyv első és egyben talán legérdekesebb fejezetében részletesen felméri a kalotaszegi Magyarvalkó (Váleni) életét. A tanulmányt 1938-ban kezdte írni és „a falu népeinek” ajánlja. Meglepő a precizitással vegyült szeretet, amivel a szokásokat feltárja. A kender megművelésétől, az áztatástól, a fonástól aprólékos „tudós” munkával, megfigyeléssel jut el a szövésig, hímzésig. Közben megtudhatjuk az eszközök és anyagok gyakran többféle elnevezését. A tanulmány végén részletes szakszójegyzék található. „A nyelvet tehát a mögötte rejlő tárgyi vi-

lág összefüggésében tanulmányoztam, és a nyelvtudománynak meg a néprajztudományoknak egyaránt igyekeztem használni. E célkitűzés megvalósításában Magyarvalkó népe nagy segítségemre volt; lehetővé tette tudományos munkálkodásom elindulását.”

A lakodalmi és a temetkezési szokásokon kívül megismerhetjük a falu névadási rendszerét. Nagyon érdekes a család- és ragadványnevek keletkezése, melyek leginkább a megkülönböztetésre vezethetők vissza (Böndi János *Bazsarózsa*, Péter István *Bandaló*, Gábor András *Kosut*). „Égy jól megfigyelt testi vagy lelki tulajdonság, egy mozdulat vagy cselekedet, feltűnő viselkedés, szójárás elég arra, hogy az éles szemű és csípős nyelvű kalotaszegi ember nevet adjon embertársának, s hogy ez a név az anyakönyvbe bekerülve örök megkülönböztetésül szálljon a család többi tagjára is.”

Hogy népi ruháik milyen korai eredetűek, arról a rövid viselettörténeti áttekintésből szerezhetünk tudomást, ahol 1500-as évszámokat is találhatunk. A szerző, aki az Erdélyi Magyar Szótörténeti Tár munkatársa, tiszteletre méltó felkészültséggel foglalkozik az erdélyi szász nyelvjáráskutatásokkal. Többek között a magyar, román és szász nép közti, az évszázados együttélésből adódó nyelvi kapcsolatokat is vizsgálja. A könyv „önismeretünk és egymás megismerésének és megértésének ügyét” hiven szolgálja.

M. Zs.

Teológia

Mózes Öt Könyve és a Haftárák

A Hertz-féle Tóra-kiadás nyomán az Izraelita Magyar Irodalmi Társulat 1939-ben megjelentette Mózes Öt Könyvét és a Haftárákat. A Haftárák az első (Józsuá, Bírák, Sámuel I–II és Királyok I–II) vagy az utolsó próféták (Jesája, Jeremiás, Ezekiél és a 12 kis próféta) könyveiből vá-